

Thesis Title Community Responses to Cultural Heritage Conservation in
Luang Prabang City, Luang Prabang Province, Lao PDR

Author Mr. Chittaphong Ackhavong

Degree Master of Arts (Sustainable Development)

Thesis Advisory Committee

Dr. Santita Ganjanapan	Chairperson
Associate Professor M.L.Surasawasdi Sooksawasdi	Member

ABSTRACT

This research is an analysis of how livelihoods of Luang Prabang people have changed, focusing on changes related to policies of cultural heritage conservation and tourism. The objectives of this research were as followed: 1) to examine how conservation policy was formulated and implemented; 2) to understand the impact of new land use plans and socio-economic and cultural changes on the lives of local people before and after the UNESCO declaration of Luang Prabang as a world heritage city; and 3) to analyze local responses to heritage conservation and tourism. The research was based on three main concepts: 1) conservation as technology of power over space control; 2) adaptation and livelihood strategies; and 3) practice as response. The researcher selected two villages of Ban Chiang Mouane and Ban Mano in Luang Prabang city, Luang Prabang province. Data collection included a questionnaire, participant observation, in-depth interview as well as secondary data collection.

There were three research findings. Firstly, the most influential actors formulating and enforcing conservation policy are UNESCO and the Lao government with minimal participation by local people. Under UNESCO supervision, the Heritage House and the Urban Development Administration Authority were established by the Lao government to implement conservation regulations. Luang Prabang city was mapped and divided into four different land use zones: ancient town protection zone, historical zone, temple zone and natural zone. Each zone had different management

regulations. Tourism policy in Luang Prabang was implemented by Office of Luang Prabang Tourism. The roles of local people were to follow such policies and regulations accordingly.

Secondly, following the conservation and tourism policies, many infrastructural development projects, funded by the Lao government and international organizations, were subsequently launched. Luang Prabang people had access to building materials and technical assistance to conserve their heritage buildings. They could also earn income from jobs either in conservation projects or in tourist-related activities. Business people from other parts of Lao PDR and from abroad invested and provided technical assistance to local people. With influx of cash flow, business people and tourists, demand for food caused prices to escalate to levels that local people could not afford. Increasing demand for land prompted some local residents to migrate out of the city. In addition, garbage and water pollution led to environmental degradation in the city.

Thirdly, many Luang Prabang people chose to work or invest in tourist-related activities. Owners of heritage buildings converted their land and houses into hotels, guesthouses, shops, restaurants, massage parlors, ticket booking services and so on. Those who do not have heritage buildings found jobs in tourism or tourist-related activities. Those who were technically experienced produced traditional food and handicrafts for sale. Many local people, however, resented with conservation regulations being imposed on their property. The reasons were that they lost their rights to construction and repair of buildings and rights to land development. They had to pay for expensive traditional construction materials, and had to bear physical degradation of their gardens and ponds. Some resisted against conservation by using such tactics of everyday lives as neglecting responsibilities, disobeying regulations, foot dragging, gossips, slanders and silence.

Finally, the researcher recommended that, firstly, conservation should focus more on intangible cultural heritage. Secondly, local people should have an opportunity to participate in the conservation planning and management process. And thirdly, heritage buildings that belong to owners as well as to UNESCO and the Lao government should be under joint management.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การตอบรับของชุมชนต่อการอนุรักษ์มรดกในเมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	
ผู้เขียน	นายจิตพงศ์ อักควงค์	
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาย่างยั่งยืน)	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร. สันจิตา กาญจนพันธ์ รองศาสตราจารย์ ม.ล. สุรวัดดี สุขสวัสดิ์	ประธานกรรมการ กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวหลวงพระบางที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการศึกษามีสามประการดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายการอนุรักษ์และการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ 2) เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบของแผนการใช้ที่ดินฉบับใหม่และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่มีต่อคนในท้องถิ่น ในช่วงเวลาก่อนและหลังจากที่องค์กรยูเนสโกประกาศขึ้นทะเบียนให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก และ 3) เพื่อวิเคราะห์การตอบสนองของคนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์มรดกโลกและการท่องเที่ยว งานวิจัยนี้อาศัยแนวคิดหลักสามประการคือ 1) การอนุรักษ์ในฐานะที่เป็นเทคโนโลยีแห่งอำนาจที่ใช้ในการควบคุมพื้นที่ 2) การปรับตัวและยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ และ 3) ปฏิบัติการในฐานะที่เป็นการตอบสนอง ผู้วิจัยเลือกศึกษาหมู่บ้านสองแห่งคือ บ้านเชียงม่วน และบ้านมโน ซึ่งอยู่ในเมืองหลวงพระบาง จังหวัดหลวงพระบาง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อค้นพบในการวิจัยมีสามประการ ประการแรกคือ ผู้กระทำการที่มีอิทธิพลในการกำหนดและการบังคับใช้นโยบายการอนุรักษ์คือ องค์กรยูเนสโกและรัฐบาลลาว โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อยมาก รัฐบาลลาวได้ก่อตั้งเขื่อนมรดกและองค์การพัฒนาและบริหารตัวเมืองเพื่อบังคับใช้กฎหมายอนุรักษ์ภายใต้การกำกับขององค์กรยูเนสโก มีการทำแผนที่โดยจำแนกพื้นที่หลวงพระบางออกเป็นเขตการใช้ที่ดินสี่ประเภท ได้แก่ เขตอนุรักษ์เมืองเก่า เขตประวัติศาสตร์ เขตวัด และเขตรวมชาติ ส่วนการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวนั้นเป็นงานของห้องกรรมการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง ส่วนบทบาทของประชาชนท้องถิ่นคือต้องปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบดังกล่าว

ประการที่สอง หลังจากมีการดำเนินนโยบายการอนุรักษ์และการท่องเที่ยวแล้ว ได้มีโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากมาย โดยได้รับงบประมาณจากรัฐบาลลาวและจากองค์กร

ระหว่างประเทศ ชาวหลวงพระบางได้รับวัสดุก่อสร้างและความช่วยเหลือทางเทคนิคในการอนุรักษ์อาคารที่เป็นมรดก พวกเขายังสามารถหารายได้จากงานในโครงการอนุรักษ์หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักธุรกิจจากพื้นที่อื่นๆของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและจากต่างประเทศได้เข้ามาลงทุนและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่คนในท้องถิ่น การไหลบ่าเข้ามาของเงิน นักธุรกิจและนักท่องเที่ยวทำให้ความต้องการอาหารดิบตัวสูงขึ้น จนราคาอาหารแพงเกินกว่าที่คนในท้องถิ่นจะจ่ายได้ ความต้องการที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้ผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นต้องอพยพออกไปจากเมือง นอกจากนี้ ขยะและมลภาวะทางน้ำทำให้สภาพแวดล้อมในเมืองเสื่อมโทรม

ประการที่สาม ชาวหลวงพระบางจำนวนมากเลือกที่จะทำงานหรือลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เจ้าของอาคารมรดกแปรสภาพที่ดินและบ้านของตนให้เป็นโรงแรม เรือนแรม ร้านค้า ร้านอาหาร โรงนวด ร้านขายตัวและอื่นๆ ผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอาคารมรดกก็ทำงานด้านการท่องเที่ยวหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์ทางการช่างก็ผลิตอาหารพื้นเมืองและงานฝีมือออกขาย อย่างไรก็ตาม มีคนท้องถิ่นไม่น้อยที่ไม่พอใจกฎหมายการอนุรักษ์ที่บังคับใช้กับทรัพย์สินของเขา เหตุผลคือพวกเขาสูญเสียสิทธิในก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร และสิทธิในการพัฒนาที่ดิน พวกเขาต้องเสียเงินซื้อวัสดุก่อสร้างแบบพื้นบ้านที่มีราคาแพงและยังต้องเผชิญกับสภาวะทางกายภาพของสวนและสระน้ำที่เสื่อมโทรมลงไป บางคนต่อต้านการอนุรักษ์โดยอาศัยกลยุทธ์ต่างๆที่มักใช้กันในชีวิตประจำวันเช่น การละเลยการปฏิบัติหน้าที่ การจัดขึ้นกฎหมาย การเตะถ่วง การซุบซิบนินทา การใส่ร้าย และการนิ่งเฉย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยได้เสนอแนะดังนี้ ประการแรก ควรมุ่งเน้นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่อาจสัมผัสได้ให้มากขึ้น ประการที่สอง คนในท้องถิ่นควรมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการจัดการอนุรักษ์ และประการที่สาม ควรจะใช้รูปแบบการจัดการร่วมสำหรับอาคารมรดกที่เอกชน รัฐบาล และองค์กรยูเนสโกเป็นเจ้าของร่วมกัน